

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΪΟΥ-ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Β' ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 06/06/2014

ΩΡΑ: 7:45-10:15

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 2:30 ΩΡΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ: Γράφετε μόνο με μπλε μελάνι

Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού

Να απαντήσετε όλες τις ερωτήσεις στα φύλλα χαρτιού που σας δόθηκαν, ΟΧΙ στο εξεταστικό δοκίμιο

I. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 80)

ΜΕΡΟΣ Α': Κείμενο διδαγμένο για μετάφραση

(μονάδες 30)

α) Λυσία Ὑπέρ Μαντιθέου §2

Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὰν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι.

β) Λυσία Ὑπέρ Μαντιθέου §4

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ δαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἦλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις.

β) Λυσία Ὑπέρ Μαντιθέου §11

καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἡγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὥσεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.

1. ἐμαντῶ, τις, διαιτησομένους, τῶν νεωτέρων, διαφόρους, καθαιρουμένων

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους πιο πάνω τύπους (είναι υπογραμμισμένοι στο διδαγμένο κείμενο).

(μον. 6)

2. πιστεύω

Να γράψετε το β' πληθυντικό πρόσωπο Ευκτικής Ενεστώτα, Μέλλοντα και Αορίστου στην ίδια φωνή.

(μον. 6)

3. λέγοντος

Να γράψετε το γ' ενικό πρόσωπο Οριστικής Μέλλοντα, Αορίστου και Παρακειμένου στην ίδια φωνή.

(μον. 6)

4. σφόδρα, πλείστα

Να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς των πιο πάνω τύπων. Σε περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε την ίδια πτώση και αριθμό.

(μον. 2)

5. εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.

Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, εκφορά, είδος) και να τον μετετρέψετε, έτσι ώστε να δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος.

(μον. 5)

6. ἐμοῦ, χρόνον, ἡμέραις, ἀκούση, τυγχάνει, ἐπεικείας

Να μεταφέρετε τους πιο πάνω τύπους στον αντίθετο αριθμό.

(μον. 3)

7. “ὥστ’ ἐλπίζω ... μεταμελήσειν αὐτῷ”

“ὅτι πάντας αὐτοὺς ὥψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας”

Να αναγνωρίσετε το είδος των πιο πάνω δευτερευουσών προτάσεων.

(μον. 2)

ΜΕΡΟΣ Γ΄: Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση**(Μονάδες 10)**

Μηδένα φίλον ποιοῦ, πρὶν ἂν ἐξετάσης πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ γενέσθαι τοιοῦτον, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονε. βραδέως μὲν φίλος γίγνου, γενόμενος δὲ, πειρῶ διαμένειν· ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν [ἐστίν] μηδένα φίλον ἔχειν καὶ πολλοὺς ἐταίρους μεταλλάττειν. [...] Δοκίμαζε τοὺς φίλους ἔκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας· τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ βασανίζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκομεν. οὕτως ἄριστα χρήσει τοῖς φίλοις, ἐὰν μὴ προσμένης τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῇς.

(Ἰσοκράτους, *Πρὸς Δημόνικον*, 24-25, διασκευή)

Λεξιλόγιο

κέχρηται, χρήσει: τύποι του ρήματος *χρῶμαι* = μεταχειρίζομαι

πειρῶ : β' πρόσωπο ενικού Προστακτικής Ενεστώτα του ρήματος *πειρῶμαι*=δοκιμάζω

ΜΕΡΟΣ Δ΄: Ορθογραφία**(Μονάδες 10)**

Λυσία, Ὑπὲρ Μαντιθέου, §5

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 20)

ΧΟΡΟΣ

Μα υπάρχει αυτός που θα τον ξεσκεπάσει
γιατί να πια που αυτοί φέρνουν το μάντη
το θεϊκό, το μόνο απ' τους ανθρώπους
385 που μέσα του κατέχει την αλήθεια.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Ω εσύ που όλα ξεκρίνεις, Τειρεσία,
τα μαθητά κι αμάθητα κι όσα 'ναι
στον ουρανό κι όσα στη γη εδώ κάτω
390 ποια αρρώστια τη βαστά' που γι αυτή μόνον
προστάστη και σωτήρα εσέ αρχοντά μου,
βρίσκομε' γιατί ο Φοίβος, αν δεν το 'χεις
μάθει απ' τους αποστόλους μου, μας στέλλει
το μήνυμα μ' αυτούς που είχαμε στείλει
395 να τον ρωτήσουν, πως η απαλλαγή μας
απ' την αρρώστια αυτή θε να 'ρθει μόνο
αν βρούμε τους φονιάδες του Λαίου
κι είτε τους θανατώσουμε ή απ' τη χώρα
εξόριστους τους βγάλομε. Εσύ τώρα
400 λοιπόν μη μας φθονήσεις, αν κατέχεις
καμιά ή απ' τα πουλιά φωνή, ή απ' όποιον
της μαντικής σου τέχνης άλλο δρόμο,
και σώσε τον εαυτό σου και τη χώρα,
σώσε και μένα, σώσε μας κι απ' όλο
405 το μίasma του νεκρού, γιατί από σένα
κρεμόμαστε' και να ωφελεί κανέναν
μ' ό,τι έχει κι όπως δύνεται, είναι
ο πιο ωραίος για τον άνθρωπο κόπος

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Αλίμονο, τι φοβερό είν' η γνώση
410 όταν δεν ωφελεί σ' όποιον την έχει
γιατί το 'ξερ' αυτό και μολοντούτο
τ' αστόχησα, ειδ' αλλιώς δε θε να 'ρχόμουν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Τι τρέχει; Πόσο βαρύθυμος ήρθες.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Στείλε με πίσω' γιατί και για μένα
415 και για σένα το πιο καλό αυτό θάταν,
αν θέλεις να μ' ακούσεις.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Μα δεν είναι
τα λόγια αυτά ούτε δίκια, ούτε αγάπη
γι' αυτή τη χώρα που σ' έθρεψε δείχνουν,
420 όταν δε θέλεις να της φανερώσεις
το λόγο αυτό.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Γιατί και σένα βλέπω,
δε βγαίνει σε καλό το ρώτημά σου
λοιπόν κι εγώ, για να μην πάθω το ίδιο-

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Μη, σε ξορκίζω, μη μας παρατήσεις,
425 αφού ξέρεις' γιατί' όλοι εμείς πεσμένοι
εμπρός σε ικετεύομε.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Γιατ' όλοι δεν ξέρετε τι θέλετε,
μα εγώ δε θα πω ό,τι έχω
430 μέσα μου ποτέ μου,
για να μη ξεσκεπάσω τις δικές σου συφορές.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Τι λες; Ενώ γνωρίζεις
δε θα μιλήσεις; Κι εννοείς να προδώσεις
435 όλους μας και τη χώρα ν' αφανίσεις;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Εγώ ούτ' εμένα ούτε και σένα θέλω
να λυπήσω' γιατί να μ' εξετάζεις
έτσι άδικα; Δε θα μου πάρεις λέξη.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Λοιπόν, άθλιε των αθλίων – γιατί' εσύ
440 και μια πέτρα μπορείς να τη σκυλιάσεις-
δε θα μιλήσεις, μα έτσι θενά δείξεις
αμάλαχτη ως το τέλος την καρδιά σου;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Το φταίξιμο μού έψεξες το δικό μου,
Μα δε βλέπεις και κείνο που μαζί σου
445 μέσα σου ζει, κι άδικα εμένα βρίζεις.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Γιατί ποιος δεν θα οργίζονταν ν' ακούει
τέτοια λόγια, που ατιμάζεις την πόλη;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Θα 'ρθει ό,τι θα 'ρθει κι αν εγώ σιωπήσω.

(Οιδίπους τύραννος, Α' Επεισόδιο)

Ερωτήσεις:

1. Πώς συμπεριφέρεται αρχικά ο Οιδίποδας απέναντι στον Τειρεσία και πώς αλλάζει η συμπεριφορά του στη συνέχεια; Εξηγήστε την αλλαγή στη συμπεριφορά του και συσχετίστε την με πράξεις του στο παρελθόν, οι οποίες οδήγησαν στην πραγματοποίηση του φοβερού χρησμού.

(μον. 8)

2. «Θα ῥθει ό,τι θα ῥθει κι αν εγώ σιωπήσω.»

Να σχολιάσετε τα λόγια του Τειρεσία, σε σχέση με τον άνθρωπο και τη μοίρα στο έργο του Σοφοκλή. Ποια αντίληψη είχαν οι αρχαίοι Έλληνες για το ρόλο της μοίρας; Ποια δυνατότητα έχει ο άνθρωπος απέναντι στη μοίρα, κατά το Σοφοκλή;

(μον. 7)

3. α) Να ονομάσετε δυο από τις τραγωδίες του Σοφοκλή που σώθηκαν (εκτός από τον Οιδίποδα τύραννο).
β) Να αναφέρετε τρεις βασικές καινοτομίες που εισήγαγε ο Σοφοκλής στη δραματική τέχνη.

(μον. 5)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

Ο Διευθυντής

Γιώργος Ιωσηφίδης

Ερωτήσεις:

1. Πώς συμπεριφέρεται αρχικά ο Οιδίποδας απέναντι στον Τειρεσία και πώς αλλάζει η συμπεριφορά του στη συνέχεια; Εξηγήστε αυτή την αλλαγή στη συμπεριφορά του και συσχετίστε την με πράξεις του στο παρελθόν οι οποίες οδήγησαν στην πραγματοποίηση του φοβερού χρησμού.

(μον. 8)

2. «Θα 'ρθει ό,τι θα 'ρθει κι αν εγώ σιωπήσω.»

Να σχολιάσετε τα λόγια του Τειρεσία, σε σχέση με τον άνθρωπο και τη μοίρα στο έργο του Σοφοκλή. Ποια αντίληψη είχαν οι αρχαίοι Έλληνες για το ρόλο της μοίρας; Ποια δυνατότητα έχει ο άνθρωπος απέναντι στη μοίρα, κατά το Σοφοκλή;

(μον. 7)

3. α) Να ονομάσετε δυο από τις τραγωδίες του Σοφοκλή που σώθηκαν (εκτός από τον Οιδίποδα τύραννο).
β) Να αναφέρετε τρεις βασικές καινοτομίες που εισήγαγε ο Σοφοκλής στη δραματική τέχνη.

(μον. 5)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

Οι Εισηγητές

Η Συντονίστρια

Ο Διευθυντής

Κυπριανός Κυπριανού

Μαργαρίτα Χριστοφόρου

Γιώργος Ιωσηφίδης

Ηρακλής Κυριάκου